

11. Tilastotoimisto

Tilastotoimisto muutti v:n 1965 touko-kuussa uuteen huoneistoon Kallion virastotalon 11. kerroksessa. Toimiston toimintaa oli kauan häirinyt ahtaus, joka esti tilapäisen henkilökunnan ottamista erikoistutkimuksiin. Haittana oli myös ollut se, että kirjasto oli hajoitettuna eri huoneisiin, että tutkijoita varten ei ollut rauhallista lukuhuonetta eikä korrehtuurilukua varten erillistä tilaa. Toimintamahdollisuudet paranivat huomattavasti, kun 30 huonetta, yht. 687 m² käsittävän toimistohuoneiston tilalle saatiin 46 huonetta, yht. 1 436 m². Varastotilat sitä vastoin pienivät, kun virastotalon kellarista saatiin varastotilaa 80 m² ja samalla luovutettiin Runeberginkadun, Pihlajatie ja Sofiankadun tiloista, yht. 112.9 m². Syksyllä aloitetun väestönlaskennan johdosta oli huoneiston käytössä turvauttava väliaikaisiin erikoisjärjestelyihin.

Muuton yhteydessä vaihdettiin myös uusiin kaksi reikäkorttikonetta, yksi tabulaattori ja yksi lajittelukone. Tabulaattori nostettiin nostokurjella paikoilleen.

Syksyllä tilastotoimisto pani toimeen väestön laskennan, joka suoritettiin otostutkimuksena otosyksikön ollessa kerrostaloissa asuinhuoneisto ja muissa talo. Otostiheys vaihteli eri kaupunginosissa ja oli keskimäärin n. 16%. Postitse lähetettiin 25 836 ensikirjettä, jotka sisälsivät lähetekirjeen ja kyselylomakkeen. Tutkimuksen piiriin kuului 28 390 asuntoa ja 396 laitosta.

Lomakkeiden ja otannan suunnittelu tapahtui keväällä väestönlaskentaosaston vaki-

naisen henkilökunnan, aktuaari Elfvengrenin ja toim.apul. Kupiaisen toimesta. Kesällä teki tehtävään palkattu ulkopuolinen henkilö henkikirjoitustoimistossa luettelon kaupungissa sijaitsevista laitoksista. Tiivis valmistelutyö alkoi 1.9., jolloin toim.apul. Helinä Hyvärinen siirrettiin väestönlaskennan työsuhteiseksi kanslianhoitajaksi. Varsinainen otos suoritettiin syyskuussa tietokoneella henkikirjoituksen magneettinauhoja hyväksikäyttäen, ja lokakuun alussa saatiin toimiston laskennassa tarvittavat luettelot äänestysalueittain otokseen valituista asuinhuoneistoista ja taloista. Varsinainen laskentapäivä oli 9.11., mutta vastaamatta jättäneille lähetettiin uusi kirje, missä pyydettyjen liikennetietojen päivämääräksi asetettiin 23.11.

Varsinaiseen kenttätyöhön osallistui useita toimiston vakinaisia viranhaltijoita ja tämän lisäksi ulkopuolisia henkilöitä. Laskentakanslian muodosti yhdistetty neuvotteluhuone-lukusali, jonne oli asennettu ylimääräisiä puhelimia. Virastotalon ala-aulasta oli henkilökohtaista neuvontaa varten luovutettu käyttöön yksi huone. Kiireisimpinä päivinä oli ulkopuolisten, tuntipalkkaisten henkilöiden luku 46.

Postitse saatiin vastauksia n. 90 %, mitä on pidettävä erittäin hyvänä tuloksena. Haastatteliijoille annettiin tehtäväksi selvittää ne tapaukset, missä vastausta ei ollut saatu tai missä lomakkeet olivat hyvin puutteellisia. Haastatteluun joutui yhteensä 3 093 kohdetta eli n. 12 % otokseen joutuneista

11. Tilastotoimisto

asunnoista. Haastattelu- ja tarkistusvaihe jatkui yli vuodenvaihteen.

Vuosikertomukset. Ajankohtaisena oli koko vuoden ajan kysymys vuosikertomusten laatimistavan uudistamisesta. Tästä käytiin neuvotteluja eri virastojen ja laitosten kanssa. Sairaaloiden johtajien kanssa päästiin sopimukseen siitä, että ao. kertomukset uusitaisiin niin, että tarpeettoman yksityiskohdaisia tietoja jätettäisiin pois ja laadittaisiin parempi yleiskatsaus. Kaupunginhallitus hyväksyi vuoden lopussa vuosikertomusten laatimistapaa koskevat uudet yleisohjeet.

Ratkaisematta oli edelleen kysymys toimiston *reikäkorttiosaston* tulevasta kohtalosta. Kaupunginhallituksen asettama tietojenkäsittelykomitea sai valmiiksi mietintönsä automaattisen tietojenkäsittelyn järjestämisestä kaupungin hallinnossa. Mietinnössä ehdotettiin mm., että kaupunginhallituksen järjestelytoimistolle annettaisiin tehtäväksi yhteisötoiminnassa tilastotoimiston ja rahoitustoimiston tietojenkäsittelykeskuksen kanssa tutkia tilastotoimiston oman reikäkorttiosaston tarpeellisuutta sekä tehdä mahdolliset asian vaatimat ehdotukset. Kun mietinnöstä oli pyydetty tilastoneuvottelukunnan lausunto, ilmoitti neuvottelukunta voivansa antaa pyydetyn lausunnon vasta sen jälkeen, kun edellämainittu tutkimus oli suoritettu.

Tilastoneuvottelukunnalla oli vuoden aikana kolme kokousta (yhteensä 16 pöytäkirjan pykälää). Tärkeimmistä käsitellyistä asioista mainittakoon esitys väestönlaskennan toimittamisesta myös Vuosaaressa, lausunnot Mannerheimin lastensuojeluliiton anomuksesta, että tilastotoimisto avustaisi sitä nuorisosaialista liikkuvuutta koskevan tutkimuksen suorittamisessa sekä kaupungin nuorisokomitean ehdotuksesta, että tilastotoimisto yhteistyössä komitean kanssa suorittaisi tutkimuksen kansa- ja ammattikoulua käyville oppilaille annetun käytös- ja/tai huolellisuusnumeron alennuksen prognostisesta merkityksestä. Edelleen käsiteltiin Helsingin kaupakkamarin esitystä tilastotyön kehittä-

misestä pääkaupungin vaikutusalueella, mutta tämä asia ei vuoden aikana ratkennut.

Viranhaltijat. Tilapäinen 25. pl:n aktuaarin virka vakinaistettiin 1.1.1966 alkaen ja siihen valittiin virkaa haettavaksi julistamatta vastaavaa tp. virkaa hoitanut fil.maist. Elisabeth Elfvengren. Samoin vakinaistettiin 8. pl:n toimistoapulaisen virka, jonka haltijaksi valittiin toim.apul. Taimi Kupiainen. Eläkkeelle siirtyi 31.7. toim.apul. Aune Ikonen. 10. pl:n toimistoapulaisen virkaan valittiin 1.8. alkaen varanot. Kaisla Norkonmaa ja 8. pl:n toimistoapulaisen virkaan 1.10. alkaen rva Mirja Jaakkola.

Osallistuminen kokouksiin ja kursseihin. Toimistopäällikkö ja yliaktuaari Osmo Viitaila osallistuivat Tukholmassa Ruotsin konttoristiyhdistyksen järjestämiin tietokonetiedotuspäiviin ja yliaktuaari Åke Saxén sekä kirjasto- ja arkistoamanuenssi Laila Ruotsalainen Suomen Kaupunkiliiton Helsingissä järjestämiin arkistopäiviin. Kaupunginhallituksen koulutustoimikunnan järjestämät kurssit suoritti yksi aktuaari ja 9 toimistoapulaista.

Julkaisuutoiminta. Kertomusvuoden aikana valmistuivat seuraavat julkaisut:

- 19.1. Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta 1961:2.
- 30.3. Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja 1964.
- 6.4. Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta 1962:1.
- 12.4. Ulkomaan kauppa ja merenkulku 1963 (HKT II—III).
- 2.5. Helsingin kaupungin kunnalliskalenteri 1965.
- 2.5. Helsingfors stads kommunalkalender 1965.
- 6.8. Opetuslaitokset 1963 (HKT VI).
- 26.8. Helsingin kaupungin kunnallinen aseptuskokoelma 1964.
- 26.8. Kommunal författningssamling för Helsingfors stad 1964.
- 15.10. Undervisningsväsendet 1963 (HSS VI).

27.12. Terveyden- ja sairaanhoito 1964:1
(HKT I).

Julkaisua »Tilastollisia kuukausitietoja Helsingistä» ilmestyi 12 viikkoa. Yhteinen sivumäärä oli 540 (ed.v. 464). Irtolehtijärjestelmää noudattaen julkaistiin edelleen Helsingin kaupungin säädöskokoelmaa. Samoin irtolehtijärjestelmää noudattaen ilmestyi ensimmäisen kerran Virastojen ja laitosten asiahakemisto.

Koska ulkomaankauppaa koskeva perusaineisto tietokonekäsittelyyn siirtymisen johdosta myöhästyi, suostui kaupunginhallitus siihen, että vastaavan julkaisun vuosia 1964 ja 1965 koskevat tiedot yhdistetään.

Tilastollisessa kuukausijulkaisussa julkaistiin seuraavat erikoistutkimusten selostukset:

Tutkimus III:een ja IV sosiaaliryhmään kuuluvien erityyppisten ruokakuntien kulutuksesta.

Sanomalehti-ilmoituksiin pohjautuva selvitys asuntojen vuokrista vapaille markkinoilla.

Vertailu vanhusten oloista sosiaalisen tutkimustoimiston yleisen tutkimuksen ja tilastotoimiston suorittaman, kahta erikoisryhmää koskevan tutkimuksen aineiston pohjalta.

Selostus kaupungin vuokra-asuntojen hakijoista.

Koulumenestys Helsingin oppikouluissa.

Muiden virastojen avustaminen ja tietojen antaminen. Toimiston reikäkorttiosasto avusti kaupungin eri virastoja seuraavilla uusilla tilastoilla:

Vanhusten väliaikainen asumistuki (huoltovirasto).

Oikeusaputoimiston vuositilasto.

Revisioviraston tarkastukset.

Kotisairaanhoidossa olevien potilaitten kotona hoidettavuus (terveydenhoitovirasto).

Auroran sairaalan sisätautiosaston kuukausiraportointi

Tämän lisäksi osasto valmisti useita tauluja eri virastoja ja komiteoita varten. Valtion tietokonekeskuksen kanssa tehtiin sopimus kunnallisverotilaston laadinnasta sen tietokoneilla.

Palkkalautakunnan pyynnöstä avusti toimisto tietojen keräyksessä kaupungin virastojen ja laitosten myöntämistä vuosi- ja sairauslomista.

Tilapäisesti annettiin erilaisia tietoja mm. seuraavasti: tietoja väkiluvusta kaupungin virastoille, useille seurakunnille sekä eräille pankeille; laskelma vanhainkotipaikkojen tarpeesta ruotsinkielisiä vanhuksia varten vanhainkodin perustamista suunnittelevalle järjestölle; lukuisia Helsinkiä, sen kunnallishallintoa sekä kunnallistaloutta koskevia tietoja kaupungin obligaatiolainan välittäjälle Yhdysvalloissa; tietoja vuokrasäännöstelyn lopettamisesta Statens ligningsdirektorat'ille Tanskassa.

Hankinnat. Kertomusvuonna hankittiin 12 laskukonetta, 1 kirjoituskone sekä kalustoa 29 261 mk:n arvosta. Uudishankintojen yhteisarvo oli 49 162 mk.

Kirjasto lisääntyi 937 numerolla (ed.v. 880).

Lähetysten lukumäärä oli 9 741 (11 685).

Tulot ja menot. Toimiston tulot myydyistä julkaisuista olivat 5 495 (7 225) mk. Edellisen vuoden tulos oli ollut poikkeuksellisen hyvä, koska siihen sisältyi erään säädöksen tilapäinen myynti kaupungin omille virastoille ja laitoksille. Sairausvakuutuskorvauksia kertyi kertomusvuonna 5 624 mk.

Toimiston käytettävissä olevat määrärahat olivat 1 137 468 mk, lisämäärärahat 62 311 mk ja siirtomäärärahat 21 032 mk eli yht. 1 220 811 mk. Näistä käytettiin yht. 1 188 308 mk.